

Kulturmiljøskema

Forundersøgelse, feltarbejde og konklusion

KulturMiljø-metoden: Udpegning og afgrænsning af kulturmiljøer i planlægningen

Kulturmiljø nr.	
Kulturmiljønavn/-sted	
Kulturmiljøtype (udfyldes til sidst)	
Registranter	
Dato	

A. Forundersøgelse

Anvend: Eksisterende kildemateriale; historiske kort, geomorfologiske kort, topografiske kort, skriftlige kilder.

1. Typografisk beskrivelse

Natur- og kulturskabt topografi: Terrænformer, landskabelige hovedtræk Bakkeø, sø, geest, flader, lavninger, ådale, marsk mv. samt den landskabelige udviklings hovedtræk	
Placering i landskabet	

2. Kulturhistorisk beskrivelse

Kulturhistoriske hovedtræk Stedets historie	
Historisk byplan/ bebyggelsesstruktur Oprindelig byplan, fx middelalderby, landsby, stationsby, forstad, rekreative områder m.m.	
Udviklingshistorie/tidsepoker Stedets historiske udviklingsfaser. Fx forhistorisk tid, middelalder og renæssance, landbrugsreformernes tid, industrialisering og andelstid, velfærdssamfundet	
Tema – kortlægningstemaer Fx erhverv (jordbrug, kystbaserede næringer, industri), infrastruktur, rekreation, befæstningsanlæg mv.	
Tematisk sammenhæng med Fx sammenlignelige miljøer i området/regionen	
Bygningshistorie – funktion og bevaringsværdi (SAVE) Bygninger med betydning for den bebyggede struktur, fx Herregårde, industrianlæg, skoler, forsamlingshuse, kirker, andelsbygninger mv. Beskriv og vedlæg kort over bevaringsværdige bygninger.	

B. Feltarbejde

Besigtigelse, analyse og foreløbig afgrænsning. Medbring: Forundersøgelse, kortmateriale (nye og historiske kort), kamera med GPS, luffoto, iPad eller PC.

1. Typografisk analyse

Natur- og kulturskabt topografi: Elementer og mønstre

Arealanvendelse som marker, skove, vådområder, grusgrave, infrastruktur og tekniske anlæg (broer, jernbaner, vadested). Placering i forhold til ressourceområde

2. Kulturhistorisk analyse

Byrums-, vej- og matrikelstruktur

(Anvend luffoto med matrikler/ejerlav)

De kulturhistoriske spor; matrikler og ejerlav, gadeforløb, byggelinjer, grønne strukturer, vejbelægninger. Bystrukturen med torve og pladsers placering, der viser en oprindelig funktion og en historisk udvikling

3. Arkitektonisk, visuel og rummelig analyse

Dominerende bygninger og anlæg

Fx kirketårn, hovedbygning på en herregård, højhuse, fabrik, andelsanlæg, lagerbygning, møller, siloer, master mv. som kontrast til det omgivende miljø.

Rumskabende bebyggelse og elementer

Placering er vigtig for rumdannelse, struktur- og bebyggelsesforløb. Fx bygninger, anlæg, siloer, tårne, træer, hegn/mure, diger mv.

Rumlige relationer og målforhold

Hvordan de forskellige rumdannelse som gadeforløb, torvedannelser, grønne rum mv. relaterer sig til byrummet på arkitektoniske størrelser, menneskelige mål og sammenhænge.

Noter: Åbninger, stigninger, grænser, akseretninger, byggelinjer, bebyggelseshøjder, facadeforløb, bygningselementer, belægning og grønne strukturer

Overgange og grænser

Mellem bebyggelser, og overgange til landskab. Eventuelle brud/skel i bymønster mv.

Kig og udsigter

Stedet besigtiges inde- og udefra. Beskriv sigtelinjer, ind- og udkig og visuelle barrierer, som fx kig mellem huse ud til det åbne land og visuelle elementer, som spærrer for ind- og udkig.

4. Foreløbig vurdering af kulturmiljøets bærende bevaringsværdi

<p>Stor skala - miljøets dominerende træk</p> <p>Fremtrædende og strukturerende rumlige sammenhænge i byen/ bebyggelsen/ anlægget - eller sammenhænge mellem disse og deres omgivelser.</p> <p>Fx stedets placering i landskabet; bevaret gadenet, byens historiske silhuet og særkende (højhuse, siloer, tårne mv.), synlige strukturer som matrikel-, ejerlavs- eller sognestruktur.</p>	
<p>Mellem skala - bebyggelsesmønster</p> <p>Bebyggede strukturer, i byer og på landet, med matrikelstrukturer, udstyknings- og bebyggelsesprincipper, bygningstyper, landskabelig bearbejdning, anlæg.</p> <p>Fx karakteristiske bydele, kvarterer eller karréer med vejnet, i by, landsby, stationsby og andelsby eller husmandskoloni, landindustri, fiskerleje, herregård, fritidslandskab, sluse, dige, befæstningsanlæg, råstofmiljø, mv.</p>	
<p>Lille skala - elementer i bebyggelsen</p> <p>Interessante detaljer i byrummet/helheden, som kan understrege kulturhistoriske og rumlige sammenhænge på et detaljeret niveau.</p> <p>Fx. markante snit i byen, gaderum, enkelte husrækker, torve, grønne rum, alléer, bestemte bygningstyper eller facadeudformninger, fortidsminder, parkanlæg, kirke og kirkegård, gærder og belægninger.</p>	

5. Fysisk planlægning – sårbarhed og udviklingsmuligheder

<p>Tilstand</p> <p>Vedligeholdelsestilstand på bygnings-, by- og landskabsniveau.</p>	
<p>Ændringer af arkitektur og byggeskik</p> <p>Ændringer af den oprindelige bygningsarkitektur og byggeskik, bygningsskala, materialevalg, bygningsplacering samt bebyggelsesstrukturer kan svække bygningens og bebyggelsesstrukturens arkitektoniske og kulturhistoriske kvaliteter samt opfattelsen af kulturmiljøet.</p>	
<p>Veje, tekniske anlæg og terrænændringer</p> <p>Ændringer af infrastrukturen kan svække eller styrke den historiske struktur og fortælling, fx belægninger, trafikdæmpende foranstaltninger, veje og terrænreguleringer.</p>	
<p>Sårbare udviklingsområder</p> <p>Steder med kvaliteter, der er sårbare over for ændringer. Områder, hvor udviklingen bør tage udgangspunkt i stedets historiske struktur, arkitektur og kvaliteter for at understøtte kulturmiljøets bærende fortælling og bevaringsværdier.</p>	
<p>Potentielle udviklingsområder</p> <p>Områder i tilknytning til kulturmiljøet, der ikke er sårbare overfor ny udvikling, fx boligområde, erhvervsområde, fritidsanlæg, rekreative områder mv.</p>	

6. Foreløbig afgrænsning af kulturmiljø på kort

<p>Afgrænsning på kort</p> <p>Markerer på et luftfoto en foreløbig afgrænsning. Vedlæg kort.</p>	
---	--

C. Konklusion

Vurdering, værdisætning, udpegning, anbefalinger og afgrænsning på kort. Redskaber: Data fra fase A og B, kortmateriale, fotos, internetadgang, kort at tegne afgrænsning på.

1. Vurdering af miljøet – prioriteringskriterier (sæt kryds)

Unikt/sjældent	
Bevaringstilstand – funktion	
Egnsspecifik	
Oplevelsesværdi	
Sammenhæng med naturgrundlaget	

Repræsentativt	
Historisk kildeværdi	
Æstetisk værdi	
Identitetsværdi	

Homogt	
Diversitet	
Fortællerværdi	
Autentisk	

2. Værdisætning af miljø og udpegning

<p>Kulturmiljøets bærende fortælling og bevaringsværdier Sammenfat miljøets landskabelige, historiske og arkitektoniske kvaliteter til en kort beskrivelse af miljøets samlede bærende fortælling og bevaringsværdier</p>	
---	--

Værdisætning af miljøet i forhold til andre miljøer af samme type

Vurdér miljøets lokale, regionale eller nationale betydning, og giv det karakteren høj, middel eller lav. Vælg hvilken værdisætning et miljø skal have for at blive udpeget som et kulturmiljø og sæt kryds.

	Sjælden/repræsentativ		
	National	Regional	Lokal
Høj			
Middel			
Lav			

Udpegning til kulturmiljø

JA

NEJ

OVERVEJ

3. Anbefalinger til fremtidig planlægning

Restaurering eller omdannelse af bygninger og bebyggede strukturer	
Kommuneplanlægning/lokalplanlægning	
Formidling til ejere/ borgere/ turister/ erhvervsliv	
Offentlig adgang	
Andre anbefalinger (mål og behov for tiltag)	

4. Afgrænsning af kulturmiljøet (sæt kryds eller tilføj)

Kulturmiljøtype/r

Andelsby	
Villakvarter	
Karréer	
Hoved- og herregårde	
Slotsanlæg	
Infrastrukturelt anlæg	
Havne- og ladepladser	

Rekreation	
Kirkeby	
Købstad	
Landsby	
Marsklandsby	
Offentlige institutioner	
Plantager	

Skipperby	
Stationsby	
Udskiftningslandsby	
Husmandskolonier	
Jagt- og fangstområder	
Industriallæg	
Militære anlæg	

Fortidsminder	

Afgrænsningsprincip og redskaber, vælg:

1. Afgrænsning af kulturmiljø med omgivelser, dvs. administrativ afgrænsning efter ejerlav og/ eller matrikler: Fx landsby, hoved- og herregård, fortidsminde, slotsanlæg, marsklandsby, rekreation, udskiftningslandsby, husmandskoloni, jagt- og fangst områder, kirkeby, offentlige institutioner.
2. Afgrænsning af kulturmiljø uden omgivelser, efter funktion/ brug, dvs. tæt afgrænsning: Fx andelsby, by- og boligkvarter, villakvarter, karréer, stationsby, skipperby, infrastrukturelt anlæg (fx diger og sluser mv.), militæranlæg og industriallæg, havne- og ladepladser, købstad, offentlige institutioner.
(Ét kulturmiljø kan rumme flere fortællinger og derfor være afgrænset både med og uden omgivelser).
3. Ekstra redskaber til afgrænsning; Vurder og vælg efter besigtigelse, og ud fra kort og fotos.

Skema: Bufferzoner og udstrækning i hhv. bymiljøer og i landskab

Bufferzone og udstrækning	Bymiljø	Åbent land
Ind- og udkig, udsigter	0-50 meter	0-200 meter
Bebyggelsesstruktur	0-20 meter	0-100 meter

Afgrænsningsprincip (sæt et eller to krydser)

Administrativ afgrænsning, kulturmiljø med omgivelser	
Funktion/brug – tæt afgrænsning, kulturmiljø uden omgivelser	

Redskaber til afgrænsning (sæt kryds)

Topografi – kultur- eller naturskabt, kote og landskabstype	
Bebyggelsesstruktur	
Bindinger fra kommuneplan, fx kirkeomgivelser, strandbeskyttelse, etc.	
Ind- og udkig, væsentlige for oplevelsen og beskyttelsen af miljøet inde- og udefra	
Barrierer, fysiske elementer som anvendes til begrænsning af et miljøes omfang	
Bufferzone, anfør antal meter, se vejledende skema til venstre	

Endelig afgrænsning på kort

Endelig afgrænsning af kulturmiljøet tegnes ind på et kort. Vedlæg kort/link.

Beskrivelse af kulturmiljøets afgrænsning

Beskriv kulturmiljøets geografiske afgrænsning på kortet ud fra verdenshjørner, vejforløb, vejnavne, ejerlav mv. og beskriv de redskaber der er anvendt til yderligere afgrænsning, fx barrierer, udkig og bufferzoner, mv.

BILAG

Kort over det afgrænsede kulturmiljø	
Kort med kameravinkler og fotonumre	
Fotoliste med nummer og motiv	
Oversigt over kildemateriale	